1.09

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

"Tasdiqlayman"
GuDU rektori
_____ M.T.Xodjiyev
_____2024-yil

“IJTIMOIY FANLAR”
KAFEDRASI

FALSAFA TARIXI

FANI

SILLABUSI

(FT 1132)

Bilim sohasi:	100 000 - Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	120 000 - Ijtimoiy soha
Ta’lim yo‘nalishi:	5120500 – Falsafa

Guliston - 2024

Сканировано с CamScanner

© Ushbu hujjat Guliston davlat universiteti mulki hisoblanadi va uni oluvchilar uchun maxfiy bo'lib, to'liq yoki qisman nusxa ko'chirilishi, tarqatilishi yoki ko'paytirilmasligi yoki uchinchi shaxslarga berilmasligi kerak. Ushbu materialni ko'paytirish, tarqatish, nusxalash, oshkor qilish, o'zgartirish, tarqatish yoki nashr etishning har qanday shakli qat'iyan man etiladi.

Kun	
Avgust 2024	Ushbu sillabus Guliston davlat universiteti kengashining 2024-yil "____ " _____ dagi _____ - sonli bayonnomasi bilan maqullangan.
	Tuzuvchi: G'ofurov B.A. - "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi katta o'qituvchisi.
	Taqrizchilar: Saidqulov N. - GulDPI, s.f.f.d. (PhD), dotsent. Olimova M. - "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi dotsenti, f.b.f.d. (PhD), dotsent.

Izoh: Ushbu fan sillabusi Cambridge universiteti, Manchestr universiteti va Lomonosov nomidagi MDU ta'lim dasturlari asosida takomillashtirildi.

Mundarija

(FT 1132): **Falsafa tarixi**

1. Fan tavsifi 3
2. Fanning dastlabki rekvizitlari.....3
3. Fanning maqsadi.....3
4. Ta'lim berish natijalari.....3
5. Ta'lim berish usullari.....4
6. Soatlar // Kreditlar.....4
7. Fanning tarkibiy tuzilishi.....4
8. Talabalar bilimini baholash.....10
9. Adabiyotlar.....10
10. Akademik talablar.....11

p

Сканировано с CamScanner

FALSAFA TARIXI (FATB 129)

1.Fan tavsifi

"Falsafa tarixi" fani talabalarni falsafiy fikrning paydo bo'lishi va rivojlanish tendentsiyalari, falsafiy oqimlar va maktablarning ijtimoiy hayotdagi o'rni, dunyoqarashning falsafiy-tarixiy asoslari bilan tanishtirish hamda shu orqali ularning ongiga falsafiy qadriyatlar va milliy g'oya mazmunini singdirish, ularda olam va odam xaqidagi o'ziga xos dunyoqarashni shakllantirish kabi bir qator nazariy va amaliy muammolar bo'yicha bilim va ko'nikmalarni hosil qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

2. Fanning dastlabki rekvizitlari

Ushbu fanni o'zlashtirish uchun falsafiy fanlar turkumiga kiruvchi etika, estetika, dinlar tarixi, tarix, mantiq kabi fanlardan zarur bilimlarga ega bo'lish talab etiladi.

3.Fanning maqsadi

- Falsafiy fikr paydo bo'lishining ob'ektiv va sub'ektiv shart-sharoitlari, omillari, uning o'ziga xos jihatlari kabi masalalarni taxlil qilish;
- Falsafiy fikr taraqqiyotining asosiy bosqichlari, ularni beligab bergan asosiy omillar, ularning o'ziga xos jihatlarini taxlil qilish;
- Falsafaning tarixiy rivojlanish bosqichlarini tasniflash;
- Har bir alohida olingan davrga xos bo'lgan jihatlarni taxlil qilish;
- Falsafiy oqimlar va maktablarning ijtimoiy hayotdagi o'rni va roli masalasini taxlil qilish;
- Falsafa tarixining barcha rivojlanish bosqichlariga xos bo'lgan umumiylikni o'rganish;
- Talabalarni dunyoqarashning falsafiy - tarixiy asoslari bilan tanishtirishdan hamda shu orqali ularning ongiga falsafiy qadriyatlar va milliy g'oya mazmunini singdirishdan iborat.

4. Ta'lim berish natijalari

Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatib, talabalar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'ladi:

1. "Falsafa tarixi" fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr falsafa tarixi va tarix falsafasi muammolarini tushunadi va o'zaro farqlay oladi;
2. Falsafiy fikr taraqqiyotining asosiy bosqichlarini, ularning o'zaro farqlari va umumiy jihatlarini bir-biridan faqlay oladi;

Сканировано с CamScanner

3. "Falsafa tarixi" fanining jamiyat tarixida tutgan o'rni va rolini, hozirgi kunda mavjud bo'lgan ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-mafkuraviy, diniy-axloqiy va boshqa muammolarni ushbu fandan olgan bilimlari asosida tushunib etadi va olgan bilimlarini ijtimoiy hayotga tadbiq eta biladi;
4. "Falsafa tarixi" fanining ijtimoiy hayotdagi o'rni, roli va ahamiyatini tushunib etadi.

5. Ta'lim berish usullari

- Falsafiy fikr taraqqiyotidagi dolzarb mavzular bo'yicha shaxsiy fikrini tanqid, publitsistik va boshqa janrlar (masalan, esse) da yozma bayon qilish;
- ma'ruzalar tayyorlash;
- konspekt yozish;
- glossariy tuzish;
- individual va jamoaviy o'quv loyihalari tuzish;
- keys-topshiriqlarini bajarish;
- mavzuli portfoliolar tuzish;
- axborot-taxliliy materiallar bilan ishlash;
- manbalar bilan ishlash;
- multimediali taqdimotlar yaratish.

6. Soatlar / kreditlar

Ta'lim turi	Ma'ruza Soat	Amaliy mashg'ulot Soat	Laboratoriya Soat	Mustaqil ta'lim Soat	Jami Soat / kredit
Kunduzgi	1 - semestr uchun				
	36	36		108	180 / 6
	2 - semestr uchun				
	36	36		108	180 / 6
Yillik jami	**72**	**72**		**216**	**360/12**

Сканировано с CamScanner

7. Fanning tarkibiy tuzilishi

№	Mavzular	Soat	Ma'ruza mashg'ulotida ko'riladigan masalalar	Soat	Amaliy (seminar) mashg'ulot mavzulari	soat	Mustaqil ta'lim va mustaqil ish mavzulari	Soat
1.	**1 - Mavzu.** Qadimgi Misr va Bobilda fan va oldfalsafa.	20	Misr va Bobil ko'hna sivilizatsi yalarining paydo bo'lishi. Ilk dunyo qarashning shakl lanishi, uning sot sioantropomorfik va sinkretik tabia ti, unda badiiy, mi fologik, diniy va ilmiy tasavvurlar ning o'zaro munosabati.	2	Qadimgi Misr va Bobilda fan va oldfalsafa.	2	Qadimgi Misr va Bobilda dunyo haqida dastlabki ilmiy tasavvurlar ning paydo bo'lishi	16
2.	**2 - Mavzu.** Qadimgi Hindistonda falsafaning shakllanishi (Astika).	4	Qadimgi Hind jamiyati iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy hayotining hususi yatlari. Vedalar, ularda badiiy-mifo logik dunyoqarash ning ifodalanishi. Vedalarga munosa bat: astika va nastika.	2	Qadimgi Hindistonda falsafaning shakllanishi (Astika).	2		
3.	**3 - Mavzu.** Qadimgi Hindistonda falsafaning shakllanishi (Nastika).	8	Hind tafakkurida epik davr. Mahob harot, uning falsa fiy-mifologik maz muni. Buddizm di niy-falsafiy ta'li mot sifatida. Jay nizm, undagi ato mistik qarashlar.	4	Qadimgi Hindistonda falsafaning shakllanishi (Nastika).	4		

Сканировано с CamScanner

4.	**4 - Mavzu.** Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Daosizm).	14	Qadimgi Xitoyda diniy-mifologik qarashlar, old falsafa shakllanishining ijtimoiy-tarixiy shart-sharoitlari. "In-yan" maktabi, undagi naturfalsafiy g'oyalar.	2	Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Daosizm).	2	Qadimgi Xitoy va Hindis tonda fal safiy fikr ning yuzaga kelishi.	10
5.	**5 - Mavzu.** Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Konfutsiy chilik).	4	Qadimgi Xitoy mumtoz falsafasi. Konfutsiy ta'limoti, unda antropologik, ijtimoiy va axloqiy masalalarning ustuvorligi, uning bugungi kunda yoshlarni umuminsoniy axloqiy qadriyatlar ruhida tarbiyalashdagi ahamiyati.	2	Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Konfutsiy chilik).	2		
6.	**6 - Mavzu.** Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Legizm).	4	Shan Yan legizmning yirik asoschisi. Uning qonunshunoslik islohotlari. Davlat - bosh nazoratchi.	2	Qadimgi Xitoyda falsafaning shakllanishi (Legizm).	2		
7.	**7 - Mavzu.** Qadimgi Yunonistonda falsafaning paydo bo'lishi.	14	Qadimgi Yunon madaniyati, uning diniy-mifologik qarashlarda ifoda lanishi. Gomer kosmologiyasi. Ferekid ijodi.	2	Qadimgi Yunonistonda falsafaning paydo bo'lishi.	2	Milet maktabi falsafiy ta'limoti.	10

Сканировано с CamScanner

8.	**8 - Mavzu.** Eleyliklar falsafasi va pifagorchilar.	4	Italiya falsafasi. Pifagorchilar falsafiy ta'limoti. Pifagorning sonni dunyo tuzilmasi asosi sifatida talqin qilishi. Alkemeon dunyoqarashi.	2	Eleyliklar falsafasi va pifagorchilar.	2	
9.	**9 - Mavzu.** Empedokl va Anaksagor falsafasi.	14	Empedokl falsafa si. Muhabbat va yovuzlik - tabiiy jarayonlarni hara katga keltiruvchi kuchlar ekanligi to'g'risida.	2	Empedokl va Anaksagor falsafasi.	2	Empedol falsafasi va Anaksagor falsafasi.
10.	**10 - Mavzu.** Sofistlar falsafasi.	14	Sofistika. Quldor lik demokratiyasi ning yutuqlari va fuqarolarning gu manitar ta'limga ehtiyojlarining oshishi.	2	Sofistlar falsafasi.	2	Sofistika.
11.	**11 - Mavzu.** Sokrat va sokratchilar maktabi.	14	Sokrat qarashlari haqida manbalar, ma'lumotlar. Sokrat falsafasi ning antropologik mohiyati.	2	Sokrat va sokratchilar maktabi.	2	Sokrat va sokratchi lar maktabi.
12.	**12 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Atomistlar falsafasi).	4	Levkipp va Demokritning atomistik ta'limo ti. Levkipp - ato mistik ta'limot Ning asoschisi.	2	Mumtoz yunon falsafasi (Atomistlar falsafasi).	2	
13.	**13 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Demokrit).	4	Demokritning hayoti, ijodi va Sharq mamlakat lariga qilgan sayo hati. Demokritning asosiy asarlari.	2	Mumtoz yunon falsafasi (Demokrit).	2	

Сканировано с CamScanner

14.	**14 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	14	Platon falsafasi. Platon biografiya sining asosiy qirra lari. Uning asarla ri. Platon falsafasi ning nazariy man balari. G'oyalar haqidagi ta'limoti.	2	Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	2	Platon falsafasi.	10
15.	**15 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	18	Kosmogoniya va kosmologiyasi. Platon dialektikasi. Uning bilish naza riyasi va mantiqqa oid qarashlari.	4	Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	4	Suqrot falsafasi.	10
16.	**16 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	28	Platonning ijtimo iy qarashlari. Dav latning strukturasi va shakllari masala larini tadqiq etishi. Axloqiy va estetik qarashlari.	4	Mumtoz yunon falsafasi (Platon).	4	Levkipp-Demokrit atomistik nazariya sining dunyoqa rash mazmuni.	20
17.	**17 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	28	Aristotelning hayoti va asarlari. Uning Platon Akademiyasidagi davri. Aristotel asos solgan Likey maktabi va undagi ilmiy-falsafiy faoliyat.	4	Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	4	Aristotel falsafasi.	20
18.	**18 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	32	Aristotelning teologik qarashlari. Dastlabki harakatlantiruvchi kuch tushunchasi. Fazo, vaqt va harakat to'g'risida gi mulohazalari.	6	Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	6	Ellin-Rum davrida antik falsafa.	20
19.	**19 - Mavzu.** Mumtoz	32	Aristotelning ruhiyat va bilish	6	Mumtoz yunon	6	Neoploto nizm	20

Сканировано с CamScanner

	yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).		to'g'risidagi qarashlari. Ilmiy bilishning xususiyatlari to'g'risida.		falsafasi (Aristotel falsafasi).		falsafasi.	
20.	**20 - Mavzu.** Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	32	Aristotelning axloqiy fazilatlar va komil inson haqidagi qarashlari, ularning hozirgi davrdagi ahamiyati. Jamiyat va davlat to'g'risidagi ta'limoti.	6	Mumtoz yunon falsafasi (Aristotel falsafasi).	6	Eley falsafiy maktabi.	20
21.	**21 - Mmavzu.** Ellin davri falsafasi (Epikurchilik).	10	Ellinizm davrida O'rta Yer dengizi xalqlari hayotida ijtimoiy- siyosiy va iqtisodiy o'zgarishlar.	2	Ellin davri falsafasi (Epikurchilik).	2	Epikur va epikurchilar falsafasi.	6
22.	**22 - Mavzu.** Ellin davri falsafasi (Stoya falsafasi).	18	Yunon stoitsizmining shakllanishi, unda ontologiya va kosmologiya masalalarining muhokama etilishi. Yunon stoiklarining bilish nazariyasi va mantig'i.	4	Ellin davri falsafasi (Stoya falsafasi).	4	Stoitsizm va skeptitsizm falsafasi.	10
23.	**23 - Mavzu.** Ellin davri falsafasi (Skeptiklik).	8	Skeptitsizmning shakllanishi va asosiy g'oyalari. Pirron - skeptitsizmning asoschisi. Uning baxt tushunchasini talqin qilishi va baxt-saodatga erishish yo'llarini aniqlashi.	2	Ellin davri falsafasi (Skeptiklik).	2	O'rtalar asr G'arb falsafasining shakllanishi.	4

Сканировано с CamScanner

24.	**24 - Mavzu.** Ellin davri falsafasi (Neoaflotun chilik).	18	Neoplatonizmning shakllanishi, aso siy maktablari. Plo tinning borliq haqi dagi ta'limoti. Plo tin olamning kelib chiqishi haqida. Bi lish to'g'risidagi qarashlari.	4	Ellin davri falsafasi (Neoaflotun chilik).	4	Ellin davri falsafasi	10
	Jami:	**360**		**72**		**72**		**216**

8. Talabalar bilimini baholash

№	Baholash turi	Topshiriqlar turi	Topshiriq soni	Har bir topshiriq uchun ajratilgan ball	Jami
1.	Joriy baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	5	4	20
		Amaliy mashg'ulotlardagi ishtiroki	10	1	10
		Ma'ruza mashg'ulotlaridagi ishtiroki	10	1	10
2.	Oraliq baholash	Mustaqil ish topshiriqlari	2	5	10
		Yozma, og'zaki yoki test	2	5	10
3.	Yakuniy baholash	Yozma, og'zaki, ijodiy ish, test va h.k.	1	40	40
4.	Jami:		30		100

Izoh: Mustaqil ish topshiriqlarini baholash GulDU Kengashining 11-sonli bayonnomasi bilan tasdqilangan "Talabalar mustaqil ta'limini tashkil qilish tartibi" asosida baholanadi.

Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$UB+JN+ON=YaN$$

bu yerda: JN - joriy nazorat; ON - oraliq nazorat; YaN - yakuniy nazorat.

Сканировано с CamScanner

ADABIYOTLAR

1. Po'latova D., Ruzmatova G. G'arb falsafasi. O'quv qo'llanma. - T.: "Fan va texnologiya", 2018. - 525 b.
2. Ruzmatova G., Karimov R. Falsafa tarixi: Eng yangi davr G'arb falsafasi. O'quv qo'llanma. - T.: "Universitet", 2017. - 240 b.
3. Karimov R., Toshov X. Falsafa tarixi: O'rta asr G'arb falsafasi. O'quv qo'llanma. - T.: "Universitet", 2017.
4. Ro'zmatova G. Falsafa tarixi: G'arb mamlakatlari Uyg'onish va Yangi davr falsafiy tafakkuri xususiyatlari. - T.: "Yangi nashr", 2015. - 404 b.
5. Po'latova D.,Qodirov M., Sulaymonov J. Sharq falsafasi va madaniyati tarixi.1-qism. O'quv qo'llanma. - T.: "Fan va texnologiya". 2018.
6. Po'latova D., Axmedova M.,Qodirov M. va boshqalar Yangi va eng yangi davr Sharq falsafasi. - T.: TDShI. 2013. - B. 331.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 48 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b.
3. G'ofurov B.A. Zahiriddin Muhammad Boburning ijtimoiy-siyosiy qarashlari. - T.: "Mumtoz so'z". 2022. - B. 133.
4. Yo'ldoshev S., Usmonov M., Karimov R. Qadimgi va o'rta asr G'arbiy Yevropa falsafasi. O'quv qo'llanma. - T.: "Sharq", 2002. - 325 b.
5. Yo'ldoshev S., Usmonov M., Karimov R., Qobulniyozova G., Ruzmatova G. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. O'quv qo'llanma. - T.: "Sharq", 2002. - 208 b
6. Skirbekk G., Gile N. Falsafa tarixi. - Toshkent: "Sharq", 2002.
7. История философии. - М.: «Наука», 1998.
8. Рассел Б. Мудрост Запада. - М.: «Мусл», 1998.

Axborot manbaalari

1. www. lex.uz. 2. www.gov.uz. 3. www.library.ziyonet uz. 4. www.faylasuf.uz.
5. http://booksss.ru. 6. http://znanium.com. 7. http://rutracker.org. 8. http://filosof.historic.ru

10. Akademik talablar

O'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro munosabat samimiy va beg'araz bo'lishi lozim, talaba mustaqil bajargan topshiriqlarni belgilangan tartibda elektron pochta yoki o'quv platformasi orqali yuboradi va javobni ham shu tartibda oladi.

Сканировано с CamScanner